

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Одеса
«Астропринт»
2023

УДК 327(4)(075.8)
З-781

Укладачі:

Г. В. Грабіна, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;
О. В. Романова, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

І. М. Милосердна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;
А. В. Худенко, доктор філософських наук, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рекомендовано до друку вченою радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (*протокол № 1 від 30 серпня 2023 року*)

3-781

Зовнішня політика країн Західної Європи : методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» / уклад. О. В. Романова, Г. В. Грабіна. — Одеса : Астропринт, 2023. — 28 с.

Методичні вказівки розраховані на поглиблене вивчення тем навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» та були розроблені відповідно до робочої програми та силабусу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Основна мета вказівок — надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні тем практичних занять та у процесі самостійної роботи.

УДК 327(4)(075.8)

© Романова О. В., Грабіна Г. В.,
укладання, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематика змістових модулів, завдання та література.....	6
Тематика практичних занять, завдання та література	12
Самостійна робота студентів.....	18
Питання для підсумкового контролю.....	20
Рекомендована література	22
Форми контролю і методи оцінювання	25

ВСТУП

Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» призначені для допомоги здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», які навчаються в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова на Факультеті міжнародних відносин, політології та соціології.

Мета – дати загальне та цілісне знання про основні напрямки зовнішньої політики західноєвропейських держав після завершення Другої світової війни, механізми вироблення й прийняття зовнішньої політики Великої Британії, Франції, Німеччини та Італії, трансформацію зовнішньої політики західноєвропейських держав за умов нових викликів і загроз європейській безпеці на сучасному етапі.

Завдання:

1. Визначити основні напрямки зовнішньої політики західноєвропейських держав у біполярний та постбіполярний періоди;
2. Дати порівняльний аналіз зовнішньополітичних підходів Великої Британії, Франції, Німеччини та Італії щодо появи нових викликів і загроз європейській безпеці;
3. Аналізувати умови трансформації зовнішньої політики західноєвропейських держав у постбіполярний період ;
4. Визначити концептуальне оформлення зовнішньої політики західноєвропейських держав у біполярний та постбіполярний періоди.

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» складається з таких змістових модулів:

1. **Змістовий модуль I:** Зовнішня політика західноєвропейських держав у біполярний період.
2. **Змістовий модуль II:** Зовнішня політика західноєвропейських держав у постбіполярний та сучасний періоди.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя (ЗК2);

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК4);

- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК6);

- здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК11);

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфер міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень(СК4).

Очікувані результати навчання. Згідно з вимогами навчальної дисципліни після засвоєння матеріалу студенти повинні:

- знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень(РН04);

- знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях (РН06);

- вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору (РН13).

На вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» відводиться 90 годин, зокрема: 18 – лекцій, 12 – практичні заняття та 60 – самостійна робота, що в загалі становить 3 кредити ЄКТС.

Тематика змістових модулів, завдання та література

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Зовнішня політика західноєвропейських держав у біполярний період.

Тема 1. Основні напрямки зовнішньої політики Великої Британії у біполярний період.

У цьому розділі треба звернути увагу здобувачів вищої освіти на зовнішньополітичну діяльність лейбористського уряду К. Еттли. Міжнародні проблеми 50-х - першої половини 60-х років і зовнішня політика урядів консерваторів. Велика Британія і європейські проблеми другої половини 60-х - першої половини 70-х років. Зовнішня політика уряду М.Тетчер.

Література

1. Грубінко А. Роль Великої Британії у становленні зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу (1990–2019 рр.). *Сторінки історії: збірник наукових праць*. Вип. 52. 2021. С. 298-322.
2. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
3. Орлик В. Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. 14 с.
4. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
5. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 p.

Тема 2. Зовнішня політика ФРН у біполярний період.

Цей розділ рекомендується починати з зовнішньополітичної діяльності урядів ХДС/ХСС - ВДП у 1949-1966 рр. Основні напрямки зовнішньої політики уряду «великої коаліції» - ХДС/ХСС–СДПН. Зовнішня політика

ФРН у 1969-1982 рр. Основні напрямки зовнішньополітичної діяльності консерваторів у 1982-1990 рр. Вирішення «німецького питання».

Література

1. Кудряченко А.І., Мартинов А.Ю. Глобальні виміри зовнішньої політики Німеччини (2005 – 2021 рр.) : калейдоскоп подій: монографія. Київ. 2022. 563 с.
2. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
3. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької республіки та Федеративної Республіки Німеччини. Острог: Видавництво Національного Університету «Острозька академія». 2015. 297 с.
4. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
5. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 р.

Тема 3. Зовнішня політика Франції у біполярний період.

Зовнішня політика ІV Республіки. Зовнішня політика V Республіки у 1960-і - 1970-і рр. Зовнішньополітичні підходи президента Ф.Міттерана у 1980-і рр. Зовнішньополітична стратегія Франції щодо формування «європейської ідентичності» у сфері зовнішньої політики, безпеки та оборони.

Література

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
2. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької республіки та Федеративної Республіки Німеччини. Острог: Видавництво Національного Університету «Острозька академія». 2015. 297 с.

3. Скічко І.А., Теміров Ю.Т. Пріоритети зовнішньої політики Франції за часів Е. Макрона. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. том 2. № 12. 2020. С. 124-129.
4. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 p.

Тема 4. Зовнішня політика Італії у біполярний період.

Основні напрямки зовнішньої політики Італії у другій половині 1940-х рр. Зовнішня політика Італії у 1950-і -1960-і роки. Міжнародна розрядка і зовнішня політика Італії у 1970-і роки. Зовнішня політика Італії у 1980-і роки.

Література

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
2. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
3. Palm,A., Colombo,S. Italy in the Mediterranean:Priorities and Perspectives of a EU Middle Power. Foundation for European progressive studies, London: Foundation for European progressive studies, 2019. URL:https://www.researchgate.net/publication/331114130_Italy_in_the_Mediterranean_Priorities_and_Perspectives_of_a_EU_Middle_Power
4. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 p.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Зовнішня політика західноєвропейських держав у постбіполярний та сучасний періоди.

Тема 5. Основні напрямки зовнішньої політики Великої Британії у постбіполярний період та на сучасному етапі.

Велика Британія і міжнародні відносини у 1990-і роки. Механізм вироблення й прийняття зовнішньої політики Великої Британії на сучасному етапі. Основні напрямки зовнішньої політики коаліційного уряду Консервативної та Ліберально-демократичної партії Великої Британії. Зовнішня політика уряду Б. Джонсона. Зовнішньополітична діяльність уряду Риши Сунака.

Література

1. Грубінко А. Роль Великої Британії у становленні зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу (1990–2019 рр.). *Сторінки історії: збірник наукових праць*. Вип. 52. 2021. С. 298-322.
2. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжоли. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
3. Орлик В. Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. 14 с.
4. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
5. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 р.

Тема 6. Зовнішня політика ФРН у постбіполярний період та на сучасному етапі.

Основні напрямки зовнішньополітичної діяльності консерваторів у 1990-і рр. Об'єднана Німеччина і формування нової системи міжнародних відносин. Зовнішня політика ФРН за часів 16 річного канцлерства А. Меркель. Механізм вироблення, прийняття і реалізація зовнішньої політики ФРН на сучасному етапі.

Література

1. Кудряченко А.І., Мартинов А.Ю. Глобальні виміри зовнішньої політики Німеччини (2005 – 2021 рр.) : калейдоскоп подій: монографія. Київ. 2022. 563 с.
2. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
3. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької республіки та Федеративної Республіки Німеччини. Острог: Видавництво Національного Університету «Острозька академія». 2015. 297 с.
4. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
5. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 р.

Тема 7. Зовнішня політика Франції у постбіполярний період та на сучасному етапі.

Основні напрямки зовнішньої політики Франції у 1990-і роки – на початку XXI ст. Механізм вироблення, прийняття і реалізації зовнішньої політики Франції на сучасному етапі. Зовнішньополітичні погляди президента Ф.Олланда і політика Франції. Зовнішньополітичний курс Е. Макрона за першої та другої каденції.

Література

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
2. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької республіки та Федеративної Республіки Німеччини. Острог: Видавництво Національного Університету «Острозька академія». 2015. 297 с.
3. Скічко І.А., Теміров Ю.Т. Пріоритети зовнішньої політики Франції за часів Е. Макрона. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. том 2. № 12. 2020. С. 124-129.

4. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 p.

Тема 8. Зовнішня політика Італії у постбіполярний період та на сучасному етапі.

Основні напрямки зовнішньої політики Італії у 1990-і роки – на початку XXI ст. Зовнішня політика Італії за часів прем'єрства Маріо Драгі. Механізм вироблення, прийняття і реалізації зовнішньої політики Італії на сучасному етапі.

Література

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
2. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
3. Palm, A., Colombo, S. Italy in the Mediterranean: Priorities and Perspectives of a EU Middle Power. Foundation for European progressive studies, London: Foundation for European progressive studies. 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/331114130_Italy_in_the_Mediterranean_Priorities_and_Perspectives_of_a_EU_Middle_Power
4. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. *EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 p.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти надає можливість вирішення наступних дидактичних цілей:

- сприянню поєднанню лекційних занять з самостійною навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти, а саме, теоретичну підготовку з практичною;
- розвитку умінь, навичок розумової праці, уміння застосовувати свої теоретичні знання для реалізації практичних завдань;
- формування у здобувачів вищої освіти інтересу до науково-дослідної роботи та залучення їх до наукових досліджень на кафедрі;
- забезпечення системного повторення, поглиблення та закріплення знань здобувачів вищої освіти за певною тематикою;
- поліпшенню навички здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності; -
- здійснення діагностики і контролю знань здобувачів вищої освіти з окремих розділів і тем програми, формування уміння та навичок виконання окремих аспектів професійної діяльності у майбутньому.

Вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Західної Європи» передбачає написання есе здобувачами вищої освіти. Есе являє собою літературний твір (у вигляді зв'язкового тексту), який відображає позицію автора з актуальної проблеми. Есе готується з метою висловлення своєї точки зору та формування несуперечливої системи аргументів для обґрунтування перевагу позиції, обраної автором даного тексту. Структура есе включає в себе такі складові елементи:

- Вступ. Деся вказується тема, її обґрунтування та актуальність. Надається розбіжність думок, вказується структура розгляду теми, та здійснюється перехід до головного судження.
- Основна частина. Має у своєму складі:
  - судження та аргументи, які висувуються автором, звичайно це два-три аргументи;
  - докази, факти та приклади, що підтримують авторську позицію;
  - аналітика контраргументів і протилежних суджень, де вважається доцільним показати їх слабкі сторони.
- Висновки. Узагальнена головна думка, аргументи щодо захисту головного судження, а також загальний висновок про корисність цього твердження.

Оформлення есе передбачає наступне: есе представляється в електронному вигляді, обсягом – до 3-х сторінок машинописного тексту у редакторі Word. Шрифт: Times New Roman, кегль - 12, інтервал - полуторний; вгорі справа вказується прізвище, ім'я, по-батькові автора есе, напрям підготовки.

Практичне заняття № 1 (2 години)

Зовнішньополітичні інтереси Великої Британії наприкінці XX - на початку XXI ст.

1. Основні результати зовнішньої політики уряду М. Тетчер.
2. Зовнішньополітичні погляди Джона Мейджора.
3. Особливості зовнішньої політики Т. Блера.
4. Місце та роль Великої Британії у НАТО.

Література

1. Грубінко А.В. Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990-2016 рр.): монографія. Тернопіль, 2017. 640 с.
2. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжоли. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
3. Орлик В. Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. 14 с.
4. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
5. Cuyvers A. The Institutional Framework of the EU. Research Gate. 2017. P. 79-102. URL: https://www.researchgate.net/publication/315363094_The_Institutional_Frame_work_of_the_eu
6. Lehne S. Making EU Foreign Policy Fit for a Geopolitical World. Carnegie Endowment for International Peace. 2022. 5 p. URL: <https://carnegieeurope.eu/2022/04/14/making-eu-foreign-policy-fit-for-geopolitical-world-pub-86886>

Практичне заняття № 2 (2 години)

Зовнішня політика Великої Британії на сучасному етапі.

1. Зовнішня політика уряду Д. Кемерона. Питання Brexit.
2. Зовнішньополітична стратегія Б. Джонсона.
3. Відносини Великої Британії та України на сучасному етапі.

Література

1. Грубінко А. Роль Великої Британії у становленні зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу (1990–2019 рр.). *Сторінки історії: збірник наукових праць*. Вип. 52. 2021. С. 298-322.
2. Концепція зовнішньої політики України. *Ukraine Analytica*. 2019. 76 с.
3. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
4. Орлик В. Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. 14 с.
5. Рудько С. Проблеми відносин Великої Британії та Європейського Союзу під час Brexit. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. П. Могили. том 309. 2017. С. 54-59.
6. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. *EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 р.

Практичне заняття № 3 (2 години)

Зовнішня політика ФРН наприкінці XX - початку XXI ст..

1. Канцлерство Г.Коля та його зовнішня політика.
2. Основні кроки у зовнішній політиці канцлера Г. Шредера.
3. Зовнішньополітична діяльність уряду А.Меркель. Взаємовідносини ФРН з Китаєм, Туреччиною та росією.
4. Особливості зовнішньої політики Олафа Шольца щодо України та РФ до та після повномасштабного вторгнення.

Література

1. Кудряченко А.І., Мартинов А.Ю. Глобальні виміри зовнішньої політики Німеччини (2005 – 2021 рр.) : калейдоскоп подій: монографія. Київ. 2022. 563 с.
2. Концепція зовнішньої політики України. Ukraine Analytica. 2019. 76 с.
3. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
4. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
5. Bildt, C. Merkel is Best to Solve the Crisis. The European. Accessed February 15, 2018. URL: <https://www.theeuropean-magazine.com/carl-bildt/9576-carl-bildt-on-solving-the-ukrainian-crisis>.
6. Сайт Міністерства закордонних справ України. URL: www.mfa.gov.ua

Практичне заняття №4 (2 години)

Зовнішньополітичні стратегії Франції наприкінці ХХ - початку ХХІ ст.

1. Основні напрямки зовнішньої політики Франції у 1990-і роки. Президентство Ж. Ширака.
2. Пріоритетні напрями зовнішньої політики Н.Саркозі.
3. Дипломатичний провал президента Ф.Олланда і політика Франції.

Література

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
2. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
3. Cuyvers A. The Institutional Framework of the EU. Research Gate. 2017. P. 79-102. URL: https://www.researchgate.net/publication/315363094_The_Institutional_Framework_of_the_eu
4. Lehne S. Making EU Foreign Policy Fit for a Geopolitical World. Carnegie Endowment for International Peace. 2022. 5 p. URL: <https://carnegieeurope.eu/2022/04/14/making-eu-foreign-policy-fit-for-geopolitical-world-pub-86886>

5. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. *EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. EU IDEA Research Paper. № 9. 2021. 26 p.*

Практичне заняття №5 (2 години)

Сучасна зовнішня політика Франції.

1. Еволюція відносин Франції і НАТО.
2. Механізм вироблення, прийняття і реалізації зовнішньої політики Франції за президенства Е. Макрона.
3. Динаміка відносин між Францією та Україною і Францією та Росією після 24 лютого 2022 р.

Література

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
2. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
3. Скічко І.А., Теміров Ю.Т. Пріоритети зовнішньої політики Франції за часів Е. Макрона. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. том 2. № 12. 2020. С. 124-129.
4. Cuuyvers A. The Institutional Framework of the EU. *Research Gate*. 2017. P. 79-102. URL: https://www.researchgate.net/publication/315363094_The_Institutional_Framework_of_the_eu
5. Lehne S. Making EU Foreign Policy Fit for a Geopolitical World. *Carnegie Endowment for International Peace*. 2022. 5 p. URL: <https://carnegieeurope.eu/2022/04/14/making-eu-foreign-policy-fit-for-geopolitical-world-pub-86886>
6. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. *EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. EU IDEA Research Paper. № 9. 2021. 26 p.*

Практичне заняття №6 (2 години)

1. Зовнішня політика Італії за прем'єрства С. Берлусконі.
2. Російсько-італійські відносини початку XXI ст., та їх динаміка на сучасному етапі.
3. Особливості зовнішньої політики Романа Проді.
4. Визначення зовнішньополітичної діяльності уряду Маріо Драгі.

Література

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
2. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європиб: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
3. Palm,A., Colombo,S. Italy in the Mediterranean:Priorities and Perspectives of a EU Middle Power. Foundation for European progressive studies, London: Foundation for European progressive studies.2019.URL:https://www.researchgate.net/publication/331114130_Italy_in_the_Mediterranean_Priorities_and_Perspectives_of_a_EU_Middle_Power
4. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. EU IDEA Research Paper. № 9. 2021. 26 p.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з/п	Назва теми/індивідуальних завдань (рефератів)	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Основні напрямки зовнішньої політики Великої Британії у біполярний період.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішньополітична діяльність лейбористського уряду К. Еттілі. 2. Велика Британія і європейські проблеми другої половини 1960-х - першої половини 70-х років. 	7
2	<p>Тема 2. Зовнішня політика ФРН у біполярний період.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості зовнішньої політики К. Аденауера. 2. Берлінська криза 1961 року. 	7
3	<p>Тема 3. Зовнішня політика Франції у біполярний період.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрями зовнішньої політики Ш. де Голля. 2. Взаємовідносини між Францією та НАТО у 1960-х роках. 	7
4	<p>Тема 4. Зовнішня політика Італії у біполярний період.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нова хвиля тероризму та розвиток мафіозних структур у 1980-х рр. 2. Європейський напрямок у зовнішній політиці Італійської Республіки. 	7
5	<p>Тема 5. Основні напрямки зовнішньої політики Великої Британії у постбіполярний період та на сучасному етапі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємовідносини Великої Британії та США у 2000-х. 2. Зовнішня політика Великої Британії після 24 лютого 2022 року. 	8
6	<p>Тема 6. Зовнішня політика ФРН у постбіполярний період та на сучасному етапі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішня політика уряду А. Меркель. 2. Сучасна зовнішня політика ФРН. 	8
7	<p>Тема 7. Зовнішня політика Франції у постбіполярний період та на сучасному етапі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємовідносини Франції з Німеччиною та Великою Британією за президентства Ж. 	8

	<p>Ширака.</p> <p>2. Зміни у зовнішній політиці під час другої каденції президента Е. Макрона.</p>	
8	<p>Тема 8. Зовнішня політика Італії у постбіполярний період та на сучасному етапі.</p> <p>1. Зовнішньополітичний курс Берлусконі, та підтримка США в Афганістані та Ірані.</p> <p>2. Реакція представників парламентської коаліції на події 2014 р. в Україні.</p>	8

	<p><i>Один реферат із вищевказаного переліку обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу.</i></p> <p><i>Обсяг реферату:</i> 15 сторінок.</p> <p><i>Характеристика змісту:</i> за змістом навчальної дисципліни.</p> <p><i>Вимоги до виконання та оцінювання:</i> основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: самостійно формулювати проблему, визначати мету, основні завдання, об’єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Тему роботи треба розкрити в контексті сучасних наукових концепцій, обґрунтовано і доречно використовувати основні наукові терміни. Вельми важливо висвітлювати об’єктивні з наукового погляду положення, застосовувати для унаочнення і підтвердження теоретичних положень реальні приклади, достовірну статистичну інформацію. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 15, при цьому матеріали, вилучені з Інтернету, можуть складати не більше третини номерів у списку джерел; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виносок у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.</p>	
	Разом	60

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних занять;

[2] – написання есе.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет, метод та завдання спецкурсу.
2. Зовнішня політика лейбористського уряду К. Еттли.
3. Зовнішньополітичні підходи У. Черчилля на початку 1950-х років.
4. Політика Великої Британії на Близькому Сході за часів А. Ідена.
5. Європейська інтеграція і позиція Великої Британії у 1960-і роки.
6. Зовнішня політика Великої Британії у 1970-і роки.
7. Зовнішньополітичні погляди М. Тетчер: концепції та реальність.
8. Політика консерваторів щодо СРСР у другій половині 1980-х на початку 90-років.
9. Особливі стосунки Великої Британії і Сполучених Штатів Америки у 1980-і роки.
10. Європейська інтеграція у другій половині 1990-х років – на початку XXI ст.: позиція Великої Британії.
11. Механізм вироблення, принципи та основні зовнішньополітичні напрямки Великої Британії на сучасному етапі.
12. Питання про Німеччину у 1945-1949 рр.: позиція провідних західноєвропейських держав.
13. Зовнішньополітичні погляди К. Аденауера.
14. Зовнішня політика ФРН за часів К. Аденауера.
15. Німецько-французькі стосунки у 1950-і на початку 1960-х років. Саарське питання. Єлісейський договір (1963 р.).
16. Участь ФРН у європейській інтеграції у 1950-і - 60-і роки.
17. "Нова східна політика" уряду В. Брандта: сутність і наслідки.
18. Проблеми роззброєння у Європі: позиція уряду Г. Шмідта.
19. Німецько-німецькі стосунки у першій половині 1970-х років.
20. Зовнішньополітичні погляди Г. Коля та діяльність уряду ХДС/ХСС - ВДП у 1980-і роки.
21. "Німецьке питання" у 1989-1990 рр. і позиція канцлера Г. Коля.
22. Позиції провідних європейських країн у процесі об'єднання Німеччини.
23. Механізм вироблення, основні принципи, напрямки та засади сучасної зовнішньої політики Німеччини.
24. Зовнішньополітичні погляди Ш. де Голля та зовнішньополітична діяльність Тимчасового уряду Франції.

25. Основні напрямки зовнішньої політики Четвертої республіки.
26. Політика Франції щодо Індокитаю у другій половині 40-х - першій половині 50-х років.
27. Участь Франції у роботі Ради міністрів закордонних справ.
28. Взаємовідносини ФРН з Китаєм, Туреччиною та Росією за часів А. Меркель.
29. Відносини Великої Британії та України за часів прем'єрства Б. Джонсона.
30. Зовнішньополітичні підходи Ш. де Голля на рубежі 1950-х - 60-і роки.
31. Французько-радянські взаємини у 1960-і роки.
32. Франція і НАТО у 1960-і роки.
33. Зовнішня політика Франції у 1970-і роки.
34. Зовнішньополітична діяльність Ф. Міттерана.
35. Механізм вироблення, основні принципи, напрямки та засади сучасної зовнішньої політики Франції.
36. Механізм вироблення, прийняття і реалізації зовнішньої політики Франції за президенства Е. Макрона .
37. Особливості зовнішньої політики Олафа Шольца.
38. Напрямок зовнішньої політики Італії у 1960-і - 70-і роки.
39. Механізм вироблення, основні принципи, напрямки та засади сучасної зовнішньої політики Італії.
40. Регіональні конфлікти у сучасній Європі та позиція провідних західноєвропейських країн.
43. Політика Великої Британії щодо України на сучасному етапі.
44. Політика Німеччини щодо України на сучасному етапі.
45. Політика Франції щодо України на сучасному етапі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Грубінко А. Роль Великої Британії у становленні зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу (1990–2019 рр.). *Сторінки історії: збірник наукових праць*. Вип. 52. 2021. С. 298-322.
2. Зінько І. Зовнішня політика країн Північної Європи. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 2015. 328 с.
3. Концепція зовнішньої політики України. *Ukraine Analytica*. 2019. 76 с.
4. Кудряченко А.І., Мартинов А.Ю. Глобальні виміри зовнішньої політики Німеччини (2005 – 2021 рр.) : калейдоскоп подій: монографія. Київ. 2022. 563 с.
5. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / за ред. В.А. Манжолі. 2-е вид. Київ, 2014. 662 с.
6. Орлик В. Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. 14 с.
7. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи: монографія. «Острозька академія», 2012. 412 с.
8. Скічко І.А., Теміров Ю.Т. Пріоритети зовнішньої політики Франції за часів Е. Макрона. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. том 2. № 12. 2020. С. 124-129.
9. Siddi M., Karjalainen N., Jokela J. Differentiation and the European Union's Foreign and Security Policy. *EU Integration and Differentiation for Effectiveness and Accountability. EU IDEA Research Paper*. № 9. 2021. 26 р.

Додаткова

1. Вахудова М.-А. Нерозділена Європа. Демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму. Київ: Видав. Дім „Киево-Могиллянська академія”, 2009. 379 с.
2. Грубінко А.В. Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990-2016 рр.): монографія. Тернопіль, 2017. 640 с.
3. Європейський Союз: політика, економіка, право: навч. посіб. / за ред. Н. В. Антонюк, М.М. Микієвича. Львів. 2005. 532 с.
4. Іваницька О. Новітня історія країн Європи та Америки. Вінниця. 2003. 560 с.

5. Кривонос Р. Німеччина як гарант міжнародного миру і безпеки. *УНІАН-Світ*. 1994. №3 (86). С. 6-7.
6. Кудряченко А. Об'єднана Німеччина і нові геополітичні виміри. *Віче*. 2003. № 8. С. 6-14
7. Мартинов А. Німецько-американські відносини у контексті перспективи становлення нової системи міжнародного світопорядку. *Нова політика*. 2004. № 1. С. 3-11.
8. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки) / За ред. Л.Ф. Гайдукова, В.Г. Кременя, Л.В. Губерського та ін. Київ. 2001. 622 с.
9. Мітряєва С. Європейська безпека і Україна: навчальний посібник. Ужгород: Ліра. 2008. 222 с.
10. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу. Київ: К.І.С. 2005. 466 с.
11. Орлик В. Хто господарює у “європейському домі”? Вплив франконімецьких ініціатив на процес євроінтеграції. *Політика і час*. 2004. № 7-8. С. 123-128.
12. Рудько С. Проблеми відносин Великої Британії та Європейського Союзу під час Brexit. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. П. Могили. том 309. 2017. С. 54-59.
13. Степанов В. Німецький бундестаг та зовнішня політика. *Політика і час*. 2004. № 7-8. С. 71-83,
14. Зарембо К. Аудит зовнішньої політики: Україна – Італія: дискусійна записка. Київ. 2016. 49 с.
15. Шеховцов А. Особливості політичної культури і електоральна підтримка нових праворадикальних партій в європейських країнах. *Політологічний вісник*. 2008. Вип. 37. С.237-246
16. Cuyvers A. The Institutional Framework of the EU. *Research Gate*. 2017. P. 79-102. URL:
https://www.researchgate.net/publication/315363094_The_Institutional_Framework_of_the_eu
17. Lehne S. Making EU Foreign Policy Fit for a Geopolitical World. *Carnegie Endowment for International Peace*. 2022. 5 p. URL:
<https://carnegieeurope.eu/2022/04/14/making-eu-foreign-policy-fit-for-geopolitical-world-pub-86886>

Електронні інформаційні ресурси

1. Міністерство закордонних справ, у справах Співдружності та розвитку Великої Британії. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-office>
2. Міністерство зовнішніх справ Італії. URL: <https://www.esteri.it>
3. Міністерство зовнішніх справ Німеччини. URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/de>
4. Міністерство зовнішніх справ України. URL: <https://mfa.gov.ua>
5. Міністерство зовнішніх справ Франції. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr>

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни застосовуються наступні методи навчання: словесний, наочний, практичний, які передбачають читання лекції, опрацювання нормативних актів, робота з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації.

Засоби діагностики якості вищої освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль:

– усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист есе, доповідь, оцінювання доповідей;

– письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи (письмове розв'язання задач) за темами;

Періодичний контроль:

– тестовий контроль: оцінювання модульного контролю.

Підсумковий контроль: залік.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти повинно сприяти реалізації низки завдань, зокрема:

– підвищення мотивації здобувачів до системного навчання впродовж семестру та навчального року, переорієнтація їх цілей з отримання позитивної оцінки на формування системних, стійких знань, умінь та навичок;

– відповідність переліку, формам та змісту контрольних заходів вимогам ЄКТС;

– відкритість контролю, яка базується на ознайомленні здобувачів на початку вивчення навчальної дисципліни з переліком, формами та змістом контрольних завдань, критеріями та порядком їх оцінювання;

– подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань, що забезпечується виконанням індивідуальних завдань із застосуванням модульної системи оцінювання;

– розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей здобувачів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності навчального процесу.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний/періодичний контроль								Сума балів	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Індивідуальне самостійне завдання	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	20	
10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Навчальне видання

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Укладачі:

РОМАНОВА Ольга Володимирівна
ГРАБІНА Ганна Вікторівна

Надруковано в авторській редакції
з готового оригінал-макета

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*
Дизайнер обкладинки *О. А. Кунтарас*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,63.
Тираж 100 прим. Зам. № 809.

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21

Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855

e-mail: astro_print@ukr.net; www.astroprint.ua; www.stranichka.in.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.